

SÄKERHET – FÖR VEM, OCH UNDER VILKA VILLKOR?

En dag i slutet av augusti fylldes campus Frescati vid Stockholms universitet av uniformerade soldater. Det var visst fråga om en utbildning, men varför de var klädda för strid var oklart. Efter en maildiskussion bland några kritiska forskare, och en fråga till universitetsledningen, gavs beskedet att studenterna skulle tillfrågas om de kunde tänka sig att fortsättningsvis i stället bära civila kläder under sin utbildning i universitetets lokaler.

Du behöver inte ha personlig erfarenhet av krig och vapenmakt för att inte känna odelad glädje och trygghet vid åsynen av stora skaror uniformerade soldater, eller för den delen av mullrande stridsflyg i skyn. Allt fler människor i Sverige bär på sådana erfarenheter. I december varje år flyger stridsflyg i granformation över ett flertal städer i Sverige. Syftet är att sprida julstämning. Vår tid präglas av accelererande och samspelande kriser, och av en ökad militarisering, som exemplet ovan kan ses som uttryck för.

Försvaret har en särställning i svensk politik, då Försvarmakten är den enda myndighet som är undantagen från miljökrav och från att redovisa sin klimatpåverkan (Svenska freds 2020). För 2021 – 2025 höjdes anslagen till det militära försvaret med 40 procent. Ytterligare höjningar har redan aviserats av regeringen. Världens totala militäranslag ökade med 3,7 procent under 2022, till hela 2240 miljarder dollar. USA, Kina och Ryssland står för drygt hälften av hela världens militärutgifter, men Europa ökar dem nu mer än på decennier (SIPRI 2023).

Numrets tema ”Feministiska perspektiv på fred och krig” tycks mer aktuellt för var dag, inte bara med anledning av det krig som pågår i vårt närområde. Som

Corresponding author email: linnea.bruno@buv.su.se

Copyright: © 2023 The author(s). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially, provided the original work is properly cited and states its license.

Citation: *Tidskrift för genusvetenskap* 43(2-3): 206–208
<http://dx.doi.org/10.55870/tgv.v43i2-3.18025>

alla TGV-läsare vet, finns många olika feministiska riktningar och ansatser inom genusvetenskap. Som genusforskare, feministiska aktivister, studenter och forskare kan vi utifrån skilda teoretiska eller ideologiska utgångspunkter och erfarenheter komma fram till olika slutsatser också i dagsaktuella politiska frågor. Oavsett var vi som enskilda står i frågor som vapenexport och svenskt NATO-medlemskap, anslag till våldsmonopolet och dess utökade befogenheter, eller gränser för yttrandefrihet, står det klart att till diskussionen om vad säkerhet kan vara har genusforskning oundgängliga perspektiv att bidra med. Inte minst för att kritiskt granska militarismens logik och dess såväl latent som manifesta argument och effekter.

Vidare vet vi att de rekordhöga och svindlande summor som idag läggs på militär säkerhet minskar utrymmet för satsningar på mänsklig säkerhet – som fattigdomsbekämpning, välfärd, utbildning och åtgärder för att reducera miljöförstöring, artutrotning och klimatkatastrof. Vad är säkerhet, och hur förhåller sig territoriell säkerhet till mänsklig säkerhet? Vilka krav kan vi ställa på våldsmonopolet, var sätter vi dess gränser? Hur blir hållbar fred möjlig? Kan ofriden – också den som pågår i det vardagliga under fredstid – få ett slut? Vad är vi som samhälle beredda att offra för en ökad säkerhet – till vilket pris? Numrets texter är nedslag i den rika feministiska forskningen på området, från olika discipliner.

Rubrikens fråga hör till den feministiska forskningens mest återkommande, och har genom åren även uppmärksammats av Sveriges genusforskarförbund, genom seminarier och uttalanden. Sveriges genusforskarförbund har sedan starten 2006 arbetat för att främja genusforskningsfältet i Sverige och transnationellt, för att förbättra arbetsvillkor och karriärvägar för forskare och lärare inom fältet, och för att påverka svensk forskningspolitik med syfte att synliggöra genusforskningens relevans. De senaste åren har föreningen haft en minskad aktivitet och ett sjunkande medlemsantal, även om de aktiviteter som ändå har arrangerats har varit uppskattade. Vi genomförde därför under senvåren en enkätundersökning, för att undersöka intresset och behovet av föreningen. En sammanställning av resultaten kommer senast i verksamhetsberättelsen, men redan här kan sägas att de tyder på att ett seriöst övervägande kring förbundets framtid är på sin plats. En organisation har inget egenvärde och det finns idag flera organisationer med liknande syfte och inriktning som vår. Att anordna webinarier, nätverka med andra forskare och att delta i samhällsdebatten går att göra även utan ett förbund, men i SGF finns också mer avancerade idéer, mål och visioner, som kräver stabil organisering för att kunna förverkligas. Strax efter årsskiftet tog förbundets lokalavdelning i Umeå beslutet om att upplösa sin avdelning, med anledning av minskat intresse för att engagera sig i

föreningen, och en svårighet att hitta kandidater till lokalavdelningens styrelse. En diskussion pågår nu även i vår styrelse och därför kommer vi under årsmötet avsätta tid för en ordentlig diskussion om detta. Styrelsen har inte landat i någon gemensam slutsats, utan avvaktar årsmötets diskussion.

Den 16 november, kl. 12.30-14.30, äger förbundets årsmöte rum, över zoom. Se <https://www.genusforskning.org/medlemskap/> för aktuell info om hur du blir medlem eller förnyar ditt medlemskap i föreningen. På hemsidan kommer också all övrig information och alla årsmöteshandlingar att publiceras inför mötet.

Enligt föreningens stadgar ska styrelsen bestå av nio ledamöter. Under de senaste tre verksamhetsåren har styrelsen aldrig varit fulltalig vid sammanträden. För att vara beslutsmässiga kräver stadgarna att minst fem av dessa nio styrelseledamöter är närvarande. Vi har därför vid flertalet tillfällen behövt bordlägga beslutspunkter, vilket skapar en tungrodd verksamhet och förskjuten aktivitetsplan. För att underlätta för kommande styrelse har nuvarande styrelse beslutat att lägga en proposition om att ändra antalet ledamöter till minst fem, så att den därför är beslutsmässig vid minst tre ledamöter närvarande.

Om du ser det som angeläget att SGF fortsätter sin verksamhet, och är intresserad av att bidra bör du förnya ditt medlemskap och komma på årsmötet. Du är självklart även varmt välkommen om du som medlem anser att förbundet spelat ut sin roll och därför bör avvecklas eller uppgå i en annan lämplig förening. Hur detta i så fall ska ske är också en viktig diskussion. Oavsett förbundets framtid är vi övertygade om att engagemanget för genusforskningens frågor och villkor behövs, och hoppas att det hittar sina fruktbara vägar.

August 2023

Linnéa Bruno, för styrelsen

Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) (2023) *SIPRI Yearbook 2023. Armaments, Disarmament and International Security. Sammanfattning på svenska*. Oxford: Oxford University Press. https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-09/yb23_summary_sv.pdf [2023-08-30].

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen (2020) *Frikortet - en granskning av försvarets klimatarbete*. Stockholm: Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen. <https://www.svenskafreds.se/app/uploads/2020/09/frikortet-svenska-freds-2020.pdf> [2023-08-30].